

Antwoorden op vragen over berichtgeving van Follow The Money over de toeslagenaffaire (ontvangen 12 maart 2020)

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van de publicatie van Follow The Money (FTM) d.d. 8 maart 2020 met bet. Politieke top werd intern meermalen gewaarschuwd, maar greep niet in bij toeslagenaffaire en daaropvolgende publicaties in andere media omtrent dit onderwerp?

Antwoord 1

Ja hiervan heb ik kennisgenomen.

Vraag 2

Hoewel kinderdagverblijven voerden het beleid om de eigen bijdrage voor ouders over te nemen en in casu dus kwijt te schelden?

Vraag 3

Is duidelijk tot welke inkomsten kinderdagverblijven dit doen?

Antwoord 3 en 4

In een aantal gevallen is bekend dat de ouders, mede op initiatief van de houder(s) van een kinderopvangorganisatie, geen eigen bijdrage hebben betaald en daardoor de aan hen verstrekte voorschotten kinderopvangtoeslag (in zijn geheel hebben moeten terugbetalen. Deze situatie heeft zich in ieder geval bij vier kinderopvangorganisaties voorgedaan. In een specifiek geval ging het hierbij om een (verzamel)inkomen van € 51.564. In de overige gevallen betrof het een afspraak waarbij, ongeacht de hoogte van het inkomen, geen eigen bijdrage betaald werd.

Vraag 4

Was bij het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid bekend dat kinderdagverblijven dit beleid voerden? Zo ja, vanaf wanneer was dit bekend?

Antwoord 4

In de brief van 12 maart jl.¹ is uw Kamer geïnformeerd dat naar aanleiding van de Raad van State uitspraak van 19 december 2012² er op 7 januari 2013 overleg heeft plaatsgevonden tussen de belastingdienst, Toeslagen en SZW. In dit overleg is de uitkomst van de uitspraak besproken. Deze uitspraak eeg uw land volledig bij terugvoeren van de kinderopvangtoeslag als een ouder van deel van de lasten voor kinderopvang niet had betaald of was "teruggeschooten" door de kinderopvangorganisatie.

Vraag 5

Welke actie heeft het ministerie van SZW richting ouders en kinderdagverblijven genomen om betrokkenen erop te wijzen dat de gehanteerde constructie van het overnemen of kwijtschelden van de eigen bijdrage door ouders als consequentie heeft dat er geen recht meer is op kinderopvangtoeslag?

Antwoord 5

Ouders en kinderopvangorganisaties werden primair via de site en andere communicatielans en van Toeslagen geïnformeerd. Hier staat voor het recht op kinderopvangtoeslag de voorwaarde vermeld dat de aanvrager of toeslagaanvrager kosten voor kinderopvang behoren te maken. En dat een deel van de kosten wordt vergoed met de kinderopvangtoeslag en het andere deel deelsverplicht zelf betaald moet worden aan de kinderopvangorganisatie. Voor zover bekend zijn er geen andere acties ondernomen door het ministerie van SZW en Toeslagen om ouders te wijzen op het betalen van de eigen bijdrage. Mogelijk komen er specifiek door het ministerie van SZW ondernomen acties naar boven in de toegezegde geauditeerde zoektocht naar nadere stukken.

Vraag 6

¹ Kamerstukken II, 2013/14, 31.065, nr. 612.
² Uitspraak ECLI:NL: 2012: BV072

Wilk oordeel had het memo over de oplossingen aangaande de disproportionele gevolgen van het stopzetten van de kinderopvangtoeslag, toen deze terug kwam uit de 'kersttas' van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid?

Vraag 24

Wanneer is de in het artikel van FTM genoemde notitie (11 december 2014) van de Belastingdienst met geboden praktische oplossing, het zogenaamd proportioneel terugvorderen, bij de minister van SZW onder de aandacht gebracht?

Vraag 60

Hebben de ambtenaren van SZW de suggestie van Financiën over proportioneel terugvorderen voorgelegd aan hun minister? Zo ja, wat was zijn reactie? Zo niet, op welk niveau in de organisatie is dit gescreend?

Vraag 63

Heeft notitie DGB/14/6754 of een andere notitie met vergelijkbare inhoud de kersttas van de minister van SZW bereikt? Zo ja, hoe heeft de minister van SZW hierop gereageerd? Zo niet, waarom niet?

Vraag 64

Heeft de [] kinderopvang in januari 2015 zelf besloten om nistite door met de suggesties naar proportioneel terugvorderen of heeft hij dit moeten afstemmen met collega's hoger in de ambtelijke hiërarchie? Is de minister van SZW hierover geïnformeerd?

Antwoord 6, 24, 60, 63 en 64

Zoals in de Kamerbrief van 12 maart jl. is vermeld, is er op dit moment geen oordeel bekend van de bewindspersoon van SZW op de oplosingsrichtingen. Er kan uit de systemen niet herleid worden dat er een memo in de 'kersttas' van de bewindspersoon van SZW is opgenomen. Een concept-nota van een latere datum, die een aanzet doet voor oplosingsrichtingen, ligt tevens niet aan de bewindspersoon te zijn aangeboden. Deze lijkt niet verder te zijn gekomen dan het interne ambtelijke afstemmingsproces tussen de SZW-directie. In dezelfde periode werd er gewerkt aan het voorstel voor een nieuwe financieringsvorm voor de kinderopvang. Het vermoeden bestaat dat het signaal over de gevolgen van het niet volledig betalen van de eigen bijdrage voor de kinderopvang niet verwerkt werd in de aanpassing van toen geldende regelgeving, maar is meegewogen in de uitwerking van de nieuwe financieringsvorm. In april 2016 is besloten de voorbereiding voor een nieuwe financieringsvorm (directe financiering kinderopvang) te stoppen en verbelangen aan te brengen binnen de kinderopvangtoeslag. Hieruit is het Verbetertraject Kinderopvangtoeslag ontstaan.¹ Proportioneel was daar een onderdeel van en is sinds de zomer van 2016 separat opgepakt. Helaas heeft deze nodere aandacht nog niet kunnen krijgen, vanwege de coronamaatregelen. Het thuiswerken en afstand houden bemoeilijken ook het opheffen van een gedegen en geactualiseerde werkwijze, waardoor dit meer tijd in beslag neemt. Uw Kamer wordt geïnformeerd na het afronden van de zoektocht.

Vraag 7

Is er na het oordeel van de bewindspersoon over een oplossing en/of alternatief voor de nistetting nog nader overleg geweest in het kabinet en/of de ministeriële commissie Aanpak fraude?

Antwoord 7

In de ministeriële commissie Aanpak Fraude is hierover niet gesproken. De ministeriële commissie Aanpak Fraude richtte zich voornamelijk op departement overstappende ondernemingen zoals gegevensuitwisseling, mogelijke fraudatielocaties met rijkssubsidies en identiteitsfraude. Ook buiten deze commissie is, voor zover kan worden nagegaan, hierover geen nader overleg geweest in het kabinet.

Vraag 8

Heeft u kennisgenomen van de constatering van de commissie-Denner, die stelt dat oplossingen die mogelijk waren met betrekking tot het volledig terugvorderen van kinderopvangtoeslag, niet tot uitvoer in zijn gekomen omdat er mediaberichten over fraude met toeslagen waren? Is terug te vinden of besluiten afgekeken zijn, omdat er mediaypes waren?

¹ Kamerstukken II, 2017/18, 21322, nr. 341.

Antwoord 9

Ik heb kennegemaakt van de constatering van de Adviescommissie. Voor de reconstructie verwijst ik naar de Kamerbrieven die de staatssecretaris van SZW en ik 12 maart jl. aan uw Kamer verstuurd hebben. In de brief van de staatssecretaris van SZW wordt daarbij aangegeven dat de komende periode wordt benut om het bestaande beeld zo compleet mogelijk te maken, met een geïntegreerde werkwijze. Dit zal onderdeel uitmaken van het al lopende programma Informatiebeheer SZW, waarmee ook geleerd kan worden voor de toekomst. Helaas heeft deze nadere zoektocht nog niet kunnen beginnen vanwege de coronamaatregelen. Het thuiswerken en afzand houden bemoeilijkt ook het opspitten van een gegeven en geïntegreerde werkwijze, waardoor dit meer tijd in beslag neemt. Na deze zoektocht zal de Kamer nader geïnformeerd worden.

Vraag 9

Geeft het artikel van FTM (in grote lijnen) een goede opsomming van de feitelijke gang van zaken weer? Zo niet, op welke punten is het artikel feitelijk niet juist en kunt u aangeven wat wel de correcte lading zijn?

Vraag 10

Hoe kan het dat de journalisten van Euronews The Money wel achter het bestaan van de waarschuwingen tot de DGB (2014/6160) zijn gekomen maar de Kamer de afgeleide twee jaar niet of nauwelijks over de inhoud hiervan is geïnformeerd?

Vraag 10

In hoeverre is de Kamer destijds (2014-2015) geïnformeerd over de inhoud van de waarschuwingen tot de DGB (2014/6160)? Hoe kan het dat de Kamer nooit is geïnformeerd over de noodzaak van financien en over de kant-en-klaar oplossing (proportionele terugvordering) die beschikt was?

Antwoord 9, 10 en 11

In antwoord op de hier gestelde vragen zullen de verschillende aspecten van het artikel van FTM aan de orde komen. Graag wil ik twee aspecten in de samenvatting van het artikel ("Dit stuk in 1 minuut") eruit lichten. Als eerst wordt gesteld dat de ambtelijke waarschuwingen worden gebaseerd op een onderzoek en worden beschreven als een "signaal" dat op de achtergrond is geraakt. Hierbij wordt gerefereerd aan de brief van 4 februari jl. waarbij echter de zin: "de bedreuning was zeer" niet gecorrigeerd wordt.¹ Die in de samenvatting van het artikel verder dezelfde constatering dat niet gemiddeld is dat de waarschuwingen niet bij de uitbesteders toe bereikt hadden is vrijwel. Deze nultijde en de inhoud hiervan zijn mede beschreven in de volgende met de Tweede Kamer gemaakte overeenkomsten:

- het interim advies van de Adviescommissie uitvoering toeslagen dd. 14 november 2019 (bijlage bij Kamerstuk 31066, nr. 346, pagina 43 en 44),
- de brief van 15 november 2019 (Kamerstuk 31066, nr. 338, pagina 16),
- de antwoorden op vragen van de vaste commissie van Financien dd. 29 november 2019 (Kamerstuk 31066, nr. 330, vraag/antwoord 3),
- de brief van 4 februari 2020 (Kamerstuk 31066, nr. 396, pagina 3 en 4).

Vraag 10

Wat is de omvang van de tweede groep getroffen burgers, waarvan in het artikel van FTM wordt gesteld dat deze een 'veelvoud' van de (ongeveer) 9300 CAF-aanvullende ouders betreft?

Antwoord 10

Zoals in de Kamerresolutie op het eindrapport van de Adviescommissie Uitvoering Toeslagen, het rapport van de ADR en het Zwartboek genoemd, gaat het om een groep van potentieel 20.000 ouders. Het exacte aantal is onbekend, omdat steeds per dossier nog zal moeten worden uitgezocht of de volledige toeslag is teruggevorderd op grond van een klein verzuim, zoals het ontbreken van een handtekening.

Vraag 11

Zit er overlap tussen de eerste en tweede groep gedupeerden?

¹ Kamerstukken II, 2019/20, 31066, nr. 396.

Antwoord 11

Ja, overlap is mogelijk.

Vraag 12

Hoeveel burgers van de tweede groep verdienen een modaal (+/- € 36.500) of lager inkomen?

Vraag 13

Hoeveel burgers zijn daadwerkelijk in financiële problemen geraakt als gevolg van deze afsluit?

Antwoord 12 en 13

Hier kan ik nog geen antwoord op geven, omdat het niet mogelijk is om deze groep zonder nader onderzoek te identificeren.

Vraag 14

Voor hoeveel burgers van de zogenaamd tweede groep burgers geldt een betalingsregeling?

Vraag 15

Hoeveel burgers van de zogenaamd tweede groep hebben te maken gehad met

dwanginvordering en loonbeslag?

Antwoord 14 en 15

Zwaaijg de beantwoording van vraag 10 al is aangegeven gaat het potentieel om een groep van 20.000 ouders die in aanmerking komen voor compensatie, reparatie of loontischolding. Omdat op dit moment nog onbekend is welke ouders tot deze groep behoren kan nu nog niet worden vastgesteld voor hoeveel burgers een betalingsregeling geldt en hoeveel burgers te maken hebben gehad met een dwanginvordering en loonbeslag. Naast de groep ouders bij wie de volledige toeslag is teruggevoerd in verband met een kleine bekortoming, is er ook nog een groep die bij een verzoek om een persoonlijke betalingsregeling is geconfronteerd met een zeer strenge uitleg van het criterium opzet/grove schuld. Waardoor het verzoek tot een regeling is geweigerd. Van deze groep is op dit moment nog niet in beeld in hoeverre zij betalingsregelingen hadden, of te maken hebben gehad met dwanginvordering. Voor de mensen bij wie opzet/grove schuld is gesteld en die nog een openstaande schuld hebben, is de invordering gepauzeerd. Vanuit de herstelorganisatie wordt contact opgenomen om alsnog tot een persoonlijke betalingsregeling te komen.

Vraag 16

Heeft u kennisgenomen van de volgende passage uit de door H.M. aangehaalde notitie? "Vanuit DGBU en BT is bij SZW inmiddels een einde te maken aan de praktijk dat de regels rond belasting tot het terugvorderen van de gehele toeslag wanneer de eigen bijdrage niet is betaald, tot grote financiële problemen kunnen leiden bij ouders."?

Antwoord 16

Ja, ik heb hier kennis van genomen.

Vraag 17

Hoe vaak is er al voor 2014 bij het ministerie van SZW aangekaart dat handhaving van de regels tot grote financiële problemen kan leiden bij burgers?

Vraag 18

Waarom is er niet al voor 2014 ingegrepen door het ministerie van SZW?

Antwoord 17 en 18

In de Kamerbrief van 12 maart 2020 is de reconstructie oorzaken wanneer het ministerie van SZW signalen heeft ontvangen over de financiële problemen vanwege het volledig terugvorderen van de kinderopvangtoeslag als ouders een deel van de eigen bijdrage niet hadden betaald. Voor zo ver bekend is er voor 2014 ook in 2012 gesproken over de eigen bijdrage voor de kinderopvang. Dit naar aanleiding van de casus [_____], op 19 december 2012 deed de Raad van State een voor toelagerechtigden nadelige uitspraak. Hierin stelde de Raad van State dat de belastingplicht/Toeslagontzetting het gehele bedrag aan kinderopvangtoeslag had teruggevoerd. Dit gaf de rufte niet kon aantonen dat de levenszake niet waren opgenomen in de overeenkomst geheel waren voldaan. Op grond van het huidige beeld is de Raad van State uitspraak verder geen gevolg te zijn gegeven aan de signalen uit 2012.

Vraag 19

Heeft u kennisgenomen van de volgende aantekening van de toenmalige staatssecretaris in de kantlijn van de notities "Als minder ingevulde vraag je je af waarom het hele bedrag wordt teruggesloten (op het bedrag van de noodzakelijk-geschiede eigen bijdragen." Kan de toenmalige staatssecretaris zich deze notitie herinneren? Kan de toenmalige staatssecretaris bevestigen dat dit inderdaad zijn handschrift is? Heeft de toenmalige staatssecretaris de aantekening en de daaruit voortvloeiende overweging met de minister of enig ander persoon gedeeld? Zo ja, met wie? Zo nee, waarom niet?

Vraag 20

Op derden de toenmalige staatssecretaris en onderkent u de ernst van het door de Belastingdienst afgegeven signaal en de daaruit mogelijk te vertrekken financiële gevolgen voor burgers?

Vraag 25

Wanneer is de in het artikel van FTM genoemde notitie (11 december 2014) van de Belastingdienst met geboden praktische oplossing, het zogenaamd proportioneel terugvoeren, bij de staatssecretaris van Financien nader onder de aandacht gebracht?

Vraag 70

Klopt het dat de heer Wiebes, destijds als staatssecretaris van Financien verantwoordelijk voor Belastingdienst, is geweest op de door de parlementaire gevolgen van het inbrengingskriterium van Toeslagen? Kunt u dit uitsluiten?

Vraag 71

Welke reactie heeft de heer Wiebes gegeven op deze verontrustende informatie? Klopt het dat hij deze essentiële informatie heeft gedeeld?

Vraag 72

Klopt het dat de handgeschreven aantekeningen van de heer Wiebes bewijzen dat de melding van de indringende waarschuwingen van DGB en Belastingdienst Toeslagen (DT) heeft begrepen, maar heeft genegeerd?

Vraag 76

Klopt het dat het harde beleid na 2014 jarenlang door deze twee bewindspersonen is veldvrij in parlementaire debatten en anderszins?

Antwoord 10, 20, 25, 70, 71, 72 en 76

De heer Wiebes is kennis van genomen, het betreft inderdaad de aantekeningen van de voormalige staatssecretaris. Zijn kantlijn is gedeeltelijk zijn deze aantekeningen gedeeltelijk met de bijdragen medewerkers (inclusief bijdragen) van het ministerie van Financien, inclusief Belastingdienst. Er kan niet vastgesteld worden wat deze aantekeningen met de toenmalige minister van Financien zijn gedeeld. In een hierop volgende nota, waaruit Follow The Money ook citeert, aan dezelfde staatssecretaris van 11 december 2014 is hieraan gevolg gegeven met een voorstel voor een verdelingsplan door ambtenaren van de Belastingdienst en SZW en een vraag of de staatssecretaris bereid zou zijn om, indien ambtelijk niet tot een overeenstemming kan worden gekomen, de minister van SZW hierover zelf te beslissen. Het heeft geen documenten kunnen vinden waaruit blijkt dat de staatssecretaris aan dit verzoek is herinnerd. Dit betreft ik zeer. In deze periode lag de focus op fraudebestrijding, zoals ook de Adviescommissie uitvoering Toeslagen in haar eerste deelrapport beschrijft. Destijds werd terecht gewaarschuwd aan het voorstel voor een nieuwe financieringsvorm voor de kinderopvang. Het vermelden heftu het signaal naar de gevolgen van het niet volledig betalen van de eigen bijdrage voor de kinderopvang niet vermeldt werd in de aanpassing van toen geldende regelgeving, maar is meegenomen in de uitwerking van de nieuwe financieringsvorm.

Vraag 21

Waarom heeft de toenmalige staatssecretaris c.q. minister ondanks aandringen van de Belastingdienst het beleid in deze casus niet aangepast?

Vraag 77

Waarom heeft de toenmalige staatssecretaris c.q. minister ondanks aandringen van de Belastingdienst geen pogingen ondernomen om de wetgeving aan te passen?

Antwoord 21 en 22

De beleidsverantwoordelijkheid voor de kinderopvangtoeslag is belegd bij het ministerie van SZW. Naar aanleiding van de signalen van de Belastingdienst/Toeslagen heeft er overleg plaatsgevonden tussen het ministerie van SZW en het ministerie van Financiën. In dezelfde periode werd er gesproken aan het voorstel voor een nieuwe financieringsvorm voor de kinderopvang. Het vermoeden bestaat dat het signaal over de gevolgen van het niet volledig betalen van de eigen bijdrage voor de kinderopvang niet verwerkt werd in de aanpassing van toen geldende regelgeving, maar is meegenomen in de uitwerking van de nieuwe financieringsvorm. In de brief van 24 juni 2019 heeft de staatssecretaris van Financiën aangekondigd om samen met de staatssecretaris van SZW een meer proportionele berekening van de kinderopvangtoeslag te onderzoeken.² Daarvoor is besloten om in november en 20 december 2019 een beleidsbesluit gepubliceerd.³ Dit besluit is ontvankelijk geselecteerd waarbij ook gedeeltelijk uitvoering is gegeven aan de kabinetsreactie op het eindadvies van de Adviescommissie uitvoering toeslagen. Op 22 april jl. heb ik u hierover geïnformeerd.⁴ Zoals 12 maart jl. per Kamerbrief is gedeeld, zal SZW met een geadviseerde werkwijze zoeken naar nadere stukken om het geschikte beeld zo compleet mogelijk te maken.

Vraag 23

Welke afwegingen lagen er bij de staatssecretaris e.o. minister aan ten grondslag om de Tweede Kamer niet te informeren omtrent deze problematiek?

Antwoord 23

Uit Kamer is indirect geïnformeerd met betrekking tot de voorwaarden voor de kinderopvangtoeslag en de gevolgen als hier niet aan voldaan is, bijvoorbeeld middels onderstaand antwoord op Kamervragen van 13 oktober 2010 over een uitzending van RADAR over het met terugwerkende kracht moeten terugbetalen van de kinderopvangtoeslag wanneer het gastouderbureau vervalscht wordt van fraude.⁵

Vraag 24

Waarom werden ouders gesommeerd de ontvangen toeslag terug te betalen, terwijl deze gebruikt is voor waar zij voor bedoeld is, de gastouderopvang?

Antwoord 24

Terugvordering vindt plaats in de gevallen dat er (gedeeltelijk) geen recht op kinderopvangtoeslag bestaat. In de wet- en regelgeving zijn eisen gesteld waaraan ouders moeten voldoen om in aanmerking te komen voor de kinderopvangtoeslag. In de gevallen waarbij de vraagouders hun gehele kinderopvangtoeslag moeten terugbetalen is niet voldaan aan de vereisten die voortvloeien uit Wet Kinderopvang. Het kan omredenen uitdrukkelijke leedag dient te worden teruggeleverd. Betalingen zijn onterecht uitbetaald indien er sprake is van: het claimen van meer dan 52 voltooide kinderopvang (in een jaar), het zonder kennisgeving van aan aanvang met terugwerkende kracht, het niet betalen van een eigen bijdrage voor de kinderopvang, het gebruik van kinderopvangtoeslag voor de betaling van de premie van een studieverzekering, voor de spaarpot van kinderen of ten behoeve van het eigen besteedbare inkomen.⁶

Tevens is het meerdere keren aan de orde geweest bij debatten, onder meer met de minister van SZW op 12 maart 2015, hierbij is aangegeven: "Een ouder heeft de plicht om aan te tonen dat hij daadwerkelijk kosten voor de kinderopvang heeft gemaakt. Als blijkt dat die ouder niet kan voldoen aan die verplichting, dan heeft dat consequenties. Dan is er namelijk geen recht op leedag." Bijgevoegd treft u nog een aantal plaatsen waarbij schriftelijke bevestigingen aan de orde zijn geweest:

- Brief van 10 februari 2015 (Kamerstuk 31322, nr. 268.)
- Algemeen overleg van 9 september 2015 (Kamerstuk 31322, nr. 234.)
- Algemeen overleg van 9 maart 2016 (Kamerstuk 31322, nr. 288.)

Vraag 25

Heeft de minister van SZW, vanaf 2014, op enig moment overlegd met de staatssecretaris van Financiën omtrent deze problematiek?

² Kamerstukken II, 2018/19, 21366, nr. 490.
³ PWS 2019/70486.
⁴ 2020Z07533.
⁵ 2010Z00862.
⁶ Kamerstukken II, 2005/10, 31322, nr. 273.

Vraag 62

Wat is er precies gebeurd met de suggesties voor proportioneel terugvorderen (notitie DOB/14/6754)? Heeft de staatssecretaris van Financien hierover contact opgenomen met de minister van SZW? Zo ja, wat was zijn reactie? Zo niet, tot op welk niveau is er binnen SZW oprediging gegeven aan deze notitie?

Antwoord 26 en 62

In het kader van een zorgvuldig feitenonderzoek is de afgeopen periode gezocht naar stukken om het beeld te reconstrueren wat er destijds met de signalen van de Belastingdienst/Toeslagen is gebeurd binnen het ministerie van SZW. De gevonden stukken ondersteunen het beeld dat de signalen op de achtergrond zijn gekomen door de fraudezaken in de actualiteit stonden en het bestrijden van fraude op dat moment voorrang kreeg. Dit beeld is bevestigd in het eerste advies van de Adviescommissie uitvoering toeslagen waarin de volgende passage is opgenomen:

"Ook hadden uitvoerende ambtenaren binnen Toeslagen al in 2013 geconcludeerd dat het uitvoerplan niet is om ook bij het geringste belastingstekort een boete voor een heel jaar af te wijzen en voorschotten, die dan al uitgegeven zijn, weer terug te vorderen. Dit wordt tot op het hoogste niveau binnen Toeslagen overgenomen. Wanneer heeft minister-president Rutte met SZW, dat in deze eerste verantwoordelijk is, plaatsgevonden eind 2014/begin 2015, maar het voornemen om dit te voorkomende gevallen anders te gaan aanpakken, verzandde. Zo gebeurde er op dat vlak niets, tot de Raad van State op 22 oktober besloot dat nihilstelling in dat soort gevallen onredelijk kan zijn."

Tegelijkertijd werd in dezelfde periode gewerkt aan het voorstel voor een nieuwe financieringsvorm voor de kinderopvang. Het voorstel bestaat uit het signaal over de gevolgen van het niet volledig betalen van de eigen bijdrage voor de kinderopvang niet vernietigd werd in de aanpassing van toen geldende regelgeving, maar is meegenomen in de uitwerking van de nieuwe financieringsvorm. Uit de stukken valt niet op te maken of er wel of niet gesproken is tussen de minister van SZW en staatssecretaris van Financien. In de Kamerbrief van 12 maart jl. heeft de staatssecretaris van SZW aangegeven om het feitenonderzoek door middel van een gaudibende werkruimte voort te zetten om het geschetste beeld zo compleet mogelijk te maken. Mogelijk dat andere relevante stukken die nog niet zijn getraceerd hierover uitkomst kunnen bieden. Na de afsluiting zal om Kamer inder gaffinier worden over de resultaten.

Vraag 27

Heeft de minister van SZW bewust besloten, zoals bedoeld in de notitie van 11 december 2014, om de regels met betrekking tot de eigen bijdrage te handhaven? Zo ja, op grond van welke overwegingen? Zo nee, waarom niet?

Vraag 28

Trefte het antwoord op de vorige vraag 'ja' luidde, is er aansluitend conform het verzoek van de Belastingdienst contact gezocht met de staatssecretaris om de voorgestelde oplossingsrichting te bespreken? Zo ja, wanneer was dat gesprek, wat was de uitkomst van dat gesprek, is er een verdrag van en kunt u dit overleggen? Zo nee, waarom is de minister niet ingegaan op het verzoek om de voorgestelde oplossingsrichting te bespreken?

Vraag 30

Heeft de toenmalige staatssecretaris, al dan niet in overleg met de minister van SZW, al in 2014 de afweging gemaakt het stende beeld te ondergraven niet aan te passen? Zo ja, aan welke overwegingen lagen hieraan ten grondslag? Zo nee, waarom niet en is de toenmalige c.q. huidige staatssecretaris of de toenmalige c.q. huidige minister nimmer tot een ander inzicht gekomen?

Vraag 47

Wat waren de redenen van het ministerie van SZW om het beleid niet te willen wijzigen? Wat is hiermee neergekomen in het gesprek tussen de Belastingdienst en de kinderopvang op het ministerie van SZW?

Vraag 55

Waarom an op basis waarvan hebben de minister van SZW en de staatssecretaris van Financiën na de signalen in 2014 besloten om het al- of niets-karakter van deze regelingen niet aan te pakken en te handhaven?

Vraag 73
Klopt het dat de heer Ascher, als minister van SZW, is gevezzen op de disproportionele gevolgen van het Invorderingsbeleid van Toeslagen?

Vraag 74
Welke reactie heeft de heer Ascher gegeven op deze verontrustende informatie? Klopt het dat hij deze essentiële informatie heeft genegeerd? Klopt het dat deze informatie in zijn "rantsoen" van december 2014 zat? Klopt het dat er paraten staan op de gelezen stukken? Kunt u deze geparaferde stukken aan de Kamer doen toekomen? Zo nee, waarom niet?

Vraag 75
Bestaan er handgeschreven handtekeningen van de heer Ascher, of andere bewijzen, dat hij de ströding van de Inroepende waarschuwingen van DGB en ET heeft begrepen, maar heeft genegeerd?

Antwoord 27, 28, 30, 47, 55, 73, 74 en 75

De afgeprijp informatie is gerecht maar evullen om te herenntreuen wat er in 2014/2015 is geueerd met de signalen van de Belastingdienst/Toeslagen over de eigen bijdrage voor de kinderopvang. De Kamerbrief van de staatssecretaris van SZW van 12 maart 2020 zet het beeld uiteen dat momenteel gereconstrueerd is. Uit de gevonden stukken blijkt dat de minister van SZW een terugkoppeling is aangereikt van het gesprek dat ambtenaren van het ministerie van SZW en van Financiën op 21 november 2014 hadden over de eigen bijdrage. Dit was een ter informatie bericht wat deel uit maakte van een set van meerdere ter informatie berichten over verschillende onderwerpen die vereljk aan de bewindspersoneel worden toegevoegd. Uit de systemen kan niet worden herleid of besluitvorming over de eigen bijdrage voor de kinderopvang aan de bewindspersoon van SZW is voorgeg. Tegelijkertijd werd in dezelfde periode gewerkt aan het voorstel voor een nieuwe financieringsvorm voor de kinderopvang. Het vermoeden bestaat dat het signaal over de gevolgen van het niet volledig betalen van de eigen bijdrage voor de kinderopvang niet verwacht werd in de aanpassing van toen geldende regelgeving, maar is meegenomen in de uitwerking van de nieuwe financieringsvorm. In de Kamerbrief van 12 maart jl. heeft de staatssecretaris van SZW verder aangegeven om het feitenonderzoek door middel van een geupeerde methode voor te zetten en in het geschiedte beeld zo simpelst mogelijk te maken. Na deze zoektocht zal de Kamer noder geïnformeerd worden.

Vraag 29

Heeft de minister van SZW en/of de staatssecretaris van Financiën ooit een formele reactie gegeven richting de Belastingdienst aangaande de problematiek en de voorgestelde beleidswijziging? Zo ja, waaruit bestond deze reactie? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 29
In de tot op heden gevonden stukken is er geen formele reactie aan de Belastingdienst/Toeslagen aangaande de problematiek van de minister van SZW gevonden. De reactie van de staatssecretaris van Financiën zijn de aantekeningen die zichtbaar zijn op de nota's.

Vraag 31

Heeft u na de CAF-toeslagenaffaire in 2019 overwogen het beleid, conform de aanbeveling van de Belastingdienst, aan te passen in relatie deszogenoemde brede groep? Zo ja, wel beleide u om een beleidswijziging dan wel wetswijziging in gang te zetten? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 31

In 2019 is aan de Adviescommissie uitvoering Toeslagen gevraagd om een advies uit te brengen over CAF-11 en voorgedraatsalen. Op 7 februari heb ik in een brief aan uw Kamer aangegeven dat mij uit vele signalen is geueerd dat meer ouders zich geupeerd voelen dan ouders die onderdel uitmaken van de CAF-brede groep.¹¹ En dat ik het van groot belang vond ook deze ouders te betrekken in mijn acties om de situatie van geupeerde ouders op te lossen. Ik heb dit

¹¹ 20-20-000029-112

met de Adviescommissie besproken en de Adviescommissie heeft daarom ook aandacht aan deze ouders besteed in haar eindrapport. In de kabinetsreactie op het rapport van de Adviescommissie is uitgebreid ingegaan op de oplossingen die ik met terugwerkende kracht bied voor de groep burgers die nood heeft ondervonden van de herfind van het stelsel van Kinderopvangtoeslag. Daarnaast is in december 2019 het beleid voor de toekomst aangepast.

Vraag 32

Heeft u, gelet op het feit dat de Belastingdienst in deze affaire wederom, in korte tijd, negatief in het staal, cijfers omtrent het vertrouwen dat burgers nog hebben in het correct functioneren van de Belastingdienst? Zo ja, kunt u ons informeren hoe deze affaire het vertrouwen en de belastingmoraal in Nederland hebben beïnvloed? Zo nee, bent u bereid onderzoek te doen naar deze cijfers, meer specifiek de invloed van de affaire op de belastingmoraal van belastingplichtigen en burgers?

Antwoord 32

Jaarlijks laat de Belastingdienst de Fiscale Monitor uitvoeren. Hiervoor worden burgers en bedrijven uitgenodigd om via een groot aantal vragen over de Belastingdienst, onder meer over belastingmoraal en vertrouwen, enkele resultaten uit de Fiscale Monitor verschijnen in het jaarplan Belastingdienst. Cijfers naar de belastingmoraal (enkel afkomstig uit de Fiscale Monitor) worden elk jaar in het jaarverslag opgenomen. Na het verschijnen van het jaarplan worden de resultaten van de Fiscale Monitor integraal geplaatst op de website van de Belastingdienst (www.fiscalemontior.nl). De meest recente resultaten zijn die van de meting 2019. Belastingmoraal en vertrouwen kunnen worden uitgedrukt op een schaal van 1 tot 5, waarbij 5 het hoogste is. Belastingmoraal scoort bij particuliere belastingplichtigen een 3,6, bij toelagerechtigden een 3,7 en ondernemers 3,9. De belastingmoraal vertoont enige schommeling van jaar tot jaar, maar blijft de afgelopen jaren min of meer gelijk bij elke doelgroep. Het vertrouwen scoort 3,7 bij ondernemers, 2,9 bij particuliere belastingplichtigen en 3,4 bij toelagerechtigden. Deze meting heeft plaatsgevonden in de periode mei/juni 2019, zodat er nu geen recente cijfers over belastingmoraal en vertrouwen beschikbaar zijn voor de periode waarop de vraag met name betrekking heeft. De volgende meting staat gepland voor mei/juni 2020, waarin ook belastingmoraal en vertrouwen worden uitgevraagd. Na verwerking en analyse zullen de resultaten op de hierboven beschreven wijze bekend gemaakt worden via de website van de Belastingdienst en wordt hierover aan de Tweede Kamer gerapporteerd via het jaarplan en het jaarverslag.

Vraag 33

Welke feitelijke en praktische maatregelen nemen u te nemen in de organisatie van de Belastingdienst om dergelijke affaires in de toekomst te voorkomen?

Antwoord 33

In de brief van 27 februari jl. hebben de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst en ik geschikt op welke gebieden er hiervoor interventies noodzakelijk zijn.¹¹

Vraag 34

Dent u van mening dat het gevolgde beleid in deze affaire inderdaad disproportioneel was? Zo ja, waarom heeft u niet eerder ingegrepen en welke stappen gaat u nemen om dit recht te stellen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 34

Ik deed het boed van hande regelgeving met een buitensproportioneel "alles of niets"-karakter. Vorig jaar is het verspreidst Toeslagen van 20 december 2019 uitrecht gevonden op grond waarvan niet langer sprake is van disproportioneel terugbetalen bij het niet volledig voldoen van de eigen bijdrage kinderopvangtoeslag, verder verwijst ik u naar de maatregelen in de kabinetsreactie op het rapport van de Adviescommissie uitvoering toeslagen van 13 maart 2020.

Vraag 35

Bent u voornemens om gedupeerde burgers (financierd) te compenseren? Zo ja, waaruit zal die compensatie bestaan, hoeveel burgers betreft het en welke kosten zijn er met compensatie gemoeid? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 35
Voor het antwoord op deze vraag verwijst ik naar de kabinetsreactie op het rapport van de Adviescommissie uitvoering toeslagen van 13 maart 2020.

Vraag 36

Hartniet u zich de antwoorden op eerdere Kamervragen, waaruit naar voren komt dat er altijd sprake is van menselijke fouten met als algemeen wordt van aangefit? Hier moet u zich eveneens dat uit dezelfde antwoorden blijkt dat (geautomatiseerde) signalen nooit rechtstreeks tot de conclusie leiden dat er sprake is van een verdenking (van fraude)? Hoe houdt de berichtgeving van FTM, waaruit valt af te leiden dat ouders veelal geen idee hadden dat ze verdacht werden van fraude, zich met het de beantwoording van Kamervragen van de staatssecretaris van Financiën – Invalideert en belastingdienst (J.A. V.) brief inzake GAF-uitkeringen bij de inwonersbevolking?¹²

Antwoord 36
De herroeping van de kinderopvangtoeslag van ouders voortvloeit uit een GAF-fraude aan het besluit om deze toeslag al dan niet stop te zetten is altijd gedaan door een medewerker van de directie Toeslagen. Het risicoscannermodel van Toeslagen selecteert alleen de aanvragen die vervolgens nog door een medewerker beoordeeld moeten worden. Bij de selectie krijgt de medewerker niet de reden van de selectie van die aanvraag. De medewerker moet op basis van de aanvraag dus zelfstandig een oordeel vormen. Indien er twijfel was bij de juistheid werd aanvullend bewijs gevraagd. De ADR geeft in zijn rapport Toeslaggerelateerde GAF-zaken aan dat in een aantal gevallen niet duidelijk werd gecommuniceerd met de betrokken ouders welke benijstakken nog ontbraken. Hierdoor is er in meerdere gevallen ontbreken een toeslag stopgezet.

Vraag 37

Hoeveel burgers van de zogenaamde tweede groep zijn opgenomen in de Fraude Signalerings Voorziening (FSV)?

Vraag 38

Hoeveel burgers van de zogenaamde tweede groep zijn geïnformeerd dat ze opgenomen zijn in de FSV?

Vraag 39

Hoeveel burgers van de zogenaamde tweede groep zijn geïnformeerd ontbreekt de mogelijke gevolgen van opname in de FSV?

Vraag 40

Hoeveel burgers van de zogenaamde tweede groep zijn door de Belastingdienst geïnformeerd dat ze verdacht werden van fraude?

Vraag 41

Hoe is de verdenking van fraude gecommuniceerd met deze burgers?

Vraag 42

Hartniet u zich dat de vorige staatssecretaris bij het debat over het evaluatieverslag over het ontbreken van kinderopvangtoeslagen heeft aangegeven dat er geen casus, dat is of zwarte lijst is waar te zomaar op komt, dat dit nooit het geval is geweest, en nooit het geval zal zijn? Hoe is het mogelijk dat 3.000 medewerkers toegang hebben tot de FSV, maar de bewindspersoon niet over het bestaan van deze lijst op de hoogte is of wordt gebracht?

Vraag 43

Kunt u alle documenten naar de Kamer sturen waarin is gewezen op de risico's, lovenswaardigheden en bevoorwaarden tegen de inzet van de FSV, bijvoorbeeld als het gaat om het ontbreken van logging?

Vraag 44

In hoeverre is de geheime zwarte lijst daadwerkelijk toegepast op toeslaggerechtigden? In hoeverre gevallen is dit gebeurd? Kunt u de heer Donner vragen om ook voor de slachtoffers van de zwarte lijst een schaderegeling te ontwerpen?

¹² Aanpak Kindtoeslagen II, versiedat 2020-2021, nr. 2020.

Antwoord 27, 28, 29, 40, 41, 50, 56 en 82

In het Algemeen Overleg Belastingdienst van 4 maart jl. hebben de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst en ik om Kamer toegezegd om een brief te sturen over de fraude Signalerings Voorzetsing (FSV). De beantwoording van deze schriftelijke vragen hangt nauw samen met de toegezegde brief over de FSV. Voor de beantwoording van deze vragen verwijz ik u naar de separaat gezonden brief.

Vraag 42

Hoewel burgers van de zogenaamde tweede groep, waarbij de toeslag is stopgezet en ter achtergrond, hebben niet te horen gekregen dat ze verdacht werden van fraude?

Vraag 43

Waar uit blijkt de menselijke tussenkomst in deze kwestie?

Antwoord 42 en 43

Zoals bij de beantwoording van vraag 10 al is aangegeven gaat het potentieel om een groep van 20.000 ouders die in aanmerking komen voor compensatie, reparatie of kerntechtering. Omdat op dit moment nog onbekend is welke ouders tot deze groep behoren, kan nu nog niet worden vastgesteld welke partijen het betreft.

Vraag 44

Kloppen de in het artikel geschetste feiten dat de problematiek van het geheel terugvorderen bij het niet (geheel) betalen van een kleine eigen bijdrage door de Belastingdienst bij de politieke leiding is aangekaart?

Antwoord 44

Ja, deze signalen zijn bij de staatssecretaris van Financiën aangekaart.

Vraag 45

In welke artikelen van de wet- en regelgeving is dit zogenaamde 'knock-out-criterium' opgenomen?

Antwoord 45

Het volledig terugvorderen van de kinderopvangtoeslag als een deel van de eigen bijdrage voor kinderopvang niet is betaald, is gebaseerd op een combinatie van de Wet kinderopvang (Wko) en de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awi). In artikel 1.5, eerste lid Wko staat dat een ouder aanspraak heeft op kinderopvangtoeslag in de door hem of zijn partner te betalen kosten. Door juist anderszins te uitspreken dat een ouder in zijn volheid niet aanspraak heeft op kinderopvangtoeslag als hij niet kan aantonen dat alle kosten zijn betaald. In artikel 26 Awi staat dat bij een herziening die leidt tot een terug te vorderen bedrag, de belanghebbende het bedrag van de terugvordering in zijn geheel verschuldigd is. De Belastingdienst/Toeslagen stelt sinds 23 oktober 2019 de kinderopvangtoeslag proportioneel vast op het moment de ouder de eigen bijdrage niet volledig heeft betaald. Dit is in lijn met de afspraak van de Raad van State van 23 oktober 2019 die een andere lezing heeft gegeven aan de wettelijke artikelen.¹² Ik zal in samenspraak met de staatssecretaris van SZW de maatregelen in de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen en de wet kinderopvang codificeren. De wijziging zal als separaat wetsvoorstel bij het Belastingplan 2021 aangeboden worden aan de Kamer.

Vraag 46

Klopt het dat het een bewuste keuze is geweest van het ministerie van SZW om het beleid niet te willen aanpassen van het zogenaamde 'knock-out-criterium' naar 'proportioneel terugvorderen'?

Antwoord 46

Zoals in de Kamerbrief van 12 maart jl. is geschetst, zijn de signalen van de Belastingdienst/Toeslagen in 2014 op de achtergrond geraakt doordat fraudezaken in de actualiteit stonden en het bestrijden van fraude op dat moment voorrang kreeg. Dit betreffen de staatssecretaris van SZW en ik samen. Tegelijkertijd werd in dezelfde periode gewerkt aan het voorstel voor een nieuwe financieringswet voor de kinderopvang. Het vermelden heet dat het signaal over de gevolgen van het niet volledig betalen van de eigen bijdrage voor de kinderopvang niet verwerkt werd in de aanpassing van toen geldende regelgeving, maar is meegenomen in de

¹² ECLI:NL:RVS:2019:3235

uitwerking van de nieuwe financieringsvorm. Op 24 juni 2019 heeft de toenmalige staatssecretaris van Financien aangekondigd samen met de staatssecretaris van SZW een meer proportionele benadering te onderzoeken. Op 9 oktober 2019 is hierover het besluit genomen.¹⁷ In het Verzetbesluit toegestaan in lijn met de Raad van State-uitspraak van 23 oktober 2019, dit beleid doorgevoerd.¹⁸ De Belastingdienst/Toeslagen stak sinds 23 oktober 2019 de kinderopvangtoeslag proportioneel vast op het moment de ouder de eigen bijdrage niet volledig heeft betaald. Dit zal in samenspraak met de staatssecretaris van SZW deze maatregelen in de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen en de Wet kinderopvang codificeren. De wijziging zal als separaat wetsvoorstel bij het Belastingplan 2021 aangeboden worden aan de Kamer.

Vraag 48

Is er na het gesprek tussen de Belastingdienst en de [] kinderopvang nog contact geweest tussen het ministerie van Financien en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over het 'lonce-out-criterium', zowel op ambtelijk niveau als op het niveau van de bewindspersonen?

Antwoord 48

Zie hiervoor de brief van 12 mei 1 j. van de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en het daarin aangekondigde nadere onderzoek.

Vraag 49

Welke mogelijkheden waren er voor de Belastingdienst om een ouder te wijzen op de niet betaalde eigen bijdrage en welke herstelmogelijkheden waren er dan nog voor de desbetreffende ouders? Is de herstelmogelijkheid beperkt tot twee maanden of is deze ruimer?

Antwoord 49

Wanneer lopende het berekeningsjaar wordt geconstateerd, dat niet alle kosten worden betaald, bijvoorbeeld omdat alleen de KOT wordt voorgestort, maar geen eigen bijdrage wordt betaald, betekent dit niet dat iemand dan al geen recht meer heeft op KOT. Bij constatering wordt de aanvrager erop gewezen dat hij niet alle kosten heeft betaald en wordt de mogelijkheid geboden om dit alsnog te doen. Uiteindelijk moeten alle kosten betaald zijn voor 1 maart van het jaar volgend op het berekeningsjaar. Wordt pas na afloop van deze termijn geconstateerd dat niet alle kosten zijn betaald, dan is er in beginsel geen tijd meer voor herstel. In de praktijk doen zich echter situaties voor waarin een ouder door omstandigheden niet in staat is tijdig de kosten te betalen. Wanneer de ouder echter hierover tijdig duidelijkheid afspraken maakt met de kinderopvanginstelling (een belastingexperts), waar hij de betaling als gevolg van deze belastingexperts lange doorloopt dan de gestelde termijn van twee maanden na afloop van het berekeningsjaar, vindt ik het niet redelijk de ouder, door de niet-afwijking van de gestelde termijn, het recht op KOT te ontnemen. Daarbij gelden de volgende uitgangspunten.

- de afgesproken betalingsregeling moet nagekomen worden,
- de betalingsregeling wordt tijdig, dat wil zeggen binnen de termijn van twee maanden na afloop van het jaar, te zijn afgesloten of de ouder heeft in ieder geval binnen deze termijn stappen ondernomen die hebben geleid tot een regeling die uitak daarna te zijn afgesloten,
- de termijn waarbinnen de schuld aan de kinderopvangorganisatie voldaan wordt, mag niet te lang duren. Uitgangspunt is een half tot een heel jaar, afhankelijk van de hoogte van de schuld. Voorziet de kinderopvangtoeslag of rabatten hiervan dienen in zijn geheel aangewend te worden voor kosten van kinderopvang.

Overigens is eind vorig jaar in het Verzetbesluit Toeslagen het proportioneel vaststellen van de kinderopvangtoeslag geregeld, in lijn met de Raad van State-uitspraak van 23 oktober 2019, die hierboven genoemde uitgangspunten met betrekking tot het tijdig betalen van de kosten zijn daarbij overgenomen.

Vraag 51

Kunt u een uitputtend overzicht geven van welke naar de nationaliteit en/of de herkomst nationaliteit een rd speelt, een voorwaarde is en/of een (risico)indicator is, zoals het recht op bijstand en het aanvragen van toeslag- en kindregelingen?

¹⁷ Kamerstukken II, 2019/20, 51063, nr. 612.

¹⁸ StcR. 2019, 70486.

Antwoord 51

In de Wet kinderopvang of het Besluit kinderopvangtoeslag wordt nationaliteit niet genoemd. Wel is het criterium opgenomen dat de ouder, een eventuele toelagpartner in Nederland, een andere lidstaat of Zwitserland wonen. Dit criterium is niet verbonden aan de nationaliteit van de ouder en eventuele partner.

Vraag 52

In hoeverre maakt de inschrijving in de Registratie Niet- Ingezetten (RNI) of Basisregistratie Personen (BRP) uit voor de toekenning van toelagen of kinderopslagen?

Antwoord 52

Zowel voor de huurotslag als de kinderopvangtoeslag is inschrijving met een woonadres in de BRP, dan wel het RNI-gedeelte hiervan, een voorwaarde voor de toelag. Voor de huurotslag moet de huurder ingeschreven zijn op het adres van de huurwoning. Voor de kinderopvangtoeslag moeten ouder en kind op hetzelfde adres ingeschreven staan. Hiervoor geldt een uitzondering in het geval een kind tot twee huishouders behoort, ook wel ouderschap genoemd. Dan is het voldoende dat het kind op het adres van een van beide huishouders ingeschreven staat, ook van twee beide huishouders meegesteld te kunnen worden. Om recht op kinderopvangtoeslag in het buitenland te hebben moet een ouder of ouder die woonwonen op een ander adres hebben, als hij of zij in Nederland zou wonen - woonrecht zijn in een EU-land, IJsland, Zwitserland, Noorwegen of Liechtenstein. Er moet sprake zijn van de Nederlandse nationaliteit of een geldige verblijfsvergunning voor Nederland.

Vraag 53

Welke acties zijn ondernomen om de nieuwe lijn uit de uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 23 oktober 2015 om te zetten in beleid? Op welke wijze wordt deze handeltijds bestendigheid? Is er maatregelen in voorbereiding? Wanneer komt deze wetgeving naar de Kamer?

Antwoord 53

In lijn met de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, is eind vorig jaar een beleidbesluit, het zogenoemde Verzamelbesluit Toelagen, gepubliceerd over het recht op kinderopvangtoeslag bij een gedeeltelijke betaling van de kosten van kinderopvang.¹⁶ In dit Verzamelbesluit Toelagen is aangegeven hoe de belastingplichtigen/toelagen in deze gevallen het recht op kinderopvangtoeslag van 23 oktober 2015 van toepassing is. De uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State over de mogelijkheid die de Belastingplichtigen/Toelagen heeft om in bijzondere omstandigheden het bedrag van de terugvordering te matigen of af te zien van terugvordering.¹⁷ In dit gepubliceerde Verzamelbesluit Toelagen is ook de mogelijkheid gecreëerd om op 23 oktober 2015 onherroepelijk vaststaande vaststellings- en terugvorderingsbeschikkingen onder voorwaarden te herzien, zodat het nieuwe beleid ook kan worden toegepast op situaties die zich afspelen vijf jaar hebben voorgedaan. Dit zal in samenhang met de staatssecretaris van SZW deze maatregelen in de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen en de Wet kinderopvang codificeren. De wijziging zal als separaat wetsvoorstel bij het Belastingplan 2021 aangeboden worden aan de Kamer.

Vraag 54

Kunt u alle documenten naar de Kamer sturen waarmee de benijdenspersoon van SZW in de periode van 2012-2015 zijn geïntermedeerd over de aanpak van fraude, hardheid en het alles-of-niets-karakter van de regeling? Ik kunt u alle documenten voor en/of verdragen van gesprekken binnen en/of tussen de Ministerie van Financiën en SZW over de aanpak van fraude, hardheid en het alles-of-niets-karakter van de regeling naar de Kamer sturen?

Antwoord 54

Op 12 maart jl. heeft de Kamer studieden ontvangen die openbaar zijn gemaakt naar aanleiding van een Verzuimrecht naar het signaaleren van nadelige gevallen voor toelaggevochten door een gebrek aan proportionaliteit bij de invordering van onrechtverloren kinderopvangtoelagen.

¹⁶ Staatscourant 2015, 70856.
¹⁷ Staatscourant 2015, 77733.

contacten tussen het ministerie van Financiën en het ministerie van SZW.¹³ In de afgelopen periode heeft het ministerie van SZW gezocht naar documenten waaruit zou kunnen blijken hoe omgegaan is met de signalen van de Belastingdienst/Toeslagen over de eigen bijdrage voor de kinderopvang. Hierover is de Kamer op 12 maart jl. per brief geïnformeerd. Alle getraceerde stukken zijn met de Adviescommissie uitvoering Toeslagen gedeeld. Deze zijn op verzoek van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid met Kamer gedeeld.¹⁴ De komende periode wordt benut om het overzicht zo compleet mogelijk te maken, met een geauditeerde werijoyze.

Vraag 59

Wet was precies de reactie van ambtelijk SZW op de "Expertmeeting Eigenbijdrage SZW-BO" van 21 november 2014? Tot en met welke fase binnen SZW is dit besproken? Heeft de minister van SZW contact gehad over de expertmeeting van 21 november 2014 met zijn specialisten die herbij aanwezig waren?

Antwoord 59

In de Kamerbrief van 12 maart j.l. wordt aan de hand van de gevonden stukken gereconstrueerd hoe SZW is omgegaan met de signalen van de Belastingdienst/Toeslagen over de problemen met het in de eigen bijdrage voor de kinderopvang. Een van de getraceerde stukken is een terugkoppeling van deze expertmeeting in een ministerieadvies.¹⁵ Dit uitkomst volgde de herbijkoppeling van dat de argumentaties om wet en regelgeving aan te passen, aangevoerd zouden worden op effectiviteit, houdbaarheid en noodzakelijkheid. Hier is geen inhoudelijke reactie uit op te maken, maar mogelijk zijn er andere relevante stukken die nog niet zijn getraceerd. De komende periode zal benut worden om dit beeld zo compleet mogelijk te maken, met een geauditeerde werijoyze. Over de uitkomst zal de Kamer nader geïnformeerd worden.

Vraag 61

Zijn de waarschuwingennotities ook aan de minister van Financiën gestuurd of alleen aan de staatssecretaris van Financiën?

Antwoord 61

Voor zover ik heb kunnen nagaan zijn de betreffende notities alleen naar de staatssecretaris van Financiën gestuurd.

Vraag 65

Kunt u aangeven hoe u's uitvoeren naar de journalisten van Follow The Money om verzuimd hebben?

Antwoord 65

De journalisten van Follow The Money hebben de volgende query vragen gesteld:

- Hoe groot is het probleem thans?
- Hoeveel nihilabelingen zijn er vanwege de eigen bijdrage geweest en hoe groot is het teruggevorderde bedrag bij benadering? De zaken bij de RvS laten zien dat het om een flink aantal moet gaan.

Zoals in de Kamerreactie op het eindrapport van de Adviescommissie Uitvoering Toeslagen, het rapport van de ADR en het Zwartboek genoemd, gaat het om een groep van potentieel meer dan 20.000 ouders. De queries zijn niet uit te voeren, omdat steeds per dossier nog zal moeten worden uitgezocht of de volledige toeslag is teruggevorderd op grond van het niet voldoen van de volledige kinderopvangtoeslagen.

Vraag 66

Hoe verhoudt de boen van de waarschuwingennotities van Financiën zich tot de brief van de minister van SZW van 21 april 2015¹⁶ waarin hij het adagium "no show, no money" beschrijft, en waarin hij waarschuwt dat "zijn beleid effect kan hebben op ouders en instellingen die te goedertrosouw handelen"?

¹³ Kamerstukken II, 2016/17, nr. 431.

¹⁴ Kamerstukken II, 2016/17, nr. 2926, 10/107.

¹⁵ Deze stukken worden bezorgd door de staatssecretaris van SZW, verzonden aan de Kamer.

¹⁶ Kamerstukken II, 2015/16, nr. 303.

Vraag 67

Hoe is het mogelijk dat de minister van SZW zijn brief schrijft (21 april 2015) zonder daarbij gehint te hebben aan de door zijn ambtenaren over de waarschuwingen van Financiën over het te strenge beleid?

Antwoord 66 en 67

Fraudezaken stonden in deze periode vol in de publiciteit. Zoals in de Kamerbrief van 12 maart jl. wordt geschetst en ook door de Adviescommissie uitvoering toeslagen bevestigd, zijn de signalen van de Delastingdienst/Toeslagen op de achtergrond geneukt en heeft het bestrijden van fraude voorrang gekregen. Een nota, waarmee de minister om antwoord wordt verzocht voor verandering van deze brief, is tijdens het parlementair onderzoek bij het ministerie van SZW niet gevormd. De komende periode wordt benut om de zaken zo compleet mogelijk te maken met een geauditeerde werkwijze. Over de uitkomst zal de Kamer nader geïnformeerd worden.

Vraag 68

Hennert u zich eerdere (feitelijke) vragen van de Kamer over de passage van de Tweede Kamer naar de Adviescommissie Uitvoering Toeslagen (Uit. 43) waar in mei dit vermaakt naar het amendement overleg tussen Financiën en SZW dat zou zijn versand? Hoe beoordeelt u uw eerdere antwoord op deze vraag²¹, nu hij niet meer in alle gevallen heeft opgesponnen is geweest via de decentralisatie?

Antwoord 68

In de in de voornoot van deze vraag opgevoerde vragen en antwoorden van 29 november 2019 staat in antwoord 3 al beschreven dat deze notitie is voorgelegd aan een bewindspersoon: "Deze is binnen het ministerie van Financiën aan de staatssecretaris voorgelegd in december 2014."

Vraag 69

Kunt u, in lijn met artikel 68 van de Grondwet en de aangenomen moties van Omv. 12 t.o.v. 22 de Kamer volledig informeren en alle interne documenten (dus van alle ministeries) sturen die betrekking hebben op waarschuwingen van ambtenaren over het strenge beleid rondom kinderopvangtoeslagen of die betrekking hebben op suggesties van ambtenaren voor proportioneel terugvorderen?

Antwoord 69

Het kabinet heeft de aangenomen motie nog in beslag, in afwachting van het zogenaamde spontane advies van de Raad van State over de noodzakelijke veranderingen. Het is niet bekend hoe vaak hiervoor wordt uw Kamer zo volledig mogelijk geïnformeerd. Onlangs heb ik u bij brief op de hoogte gesteld van de openbaring van de intenties naar aanleiding van een verzoek op grond van de Wet openbaarheid van bestuur.²² Daarbij zijn ook interne documenten openbaar gemaakt. Voor zover er daarbij nog relevante informatie was waarover u volgens mij dient te beschikken, heb ik die in de genoemde brief al gegeven. Daarnaast wil ik u graag op de reactie van de staatssecretaris van SZW op het verzoek van de vaste commissie van SZW van 12 maart. Overigens is iedere bewindspersoon zelf verantwoordelijk voor de afweging of documenten aan uw Kamer worden verstrekt.

Vraag 77

Kan een briefkeuze herbevestiging gegeven worden van de hiërarchische lijn die de Raad van State hierin gepasseerd heeft? Kloot het dat ook door de menselijke maat ontbroken heeft?

Antwoord 77

In haar uitspraken van 23 oktober 2019 is de Afdeling bestuursrechtpraak van de Raad van State teruggekomen op eerdere jurisprudentie. Dat is het recht van deze hoogste bestuursrechter. De uitspraken zijn voor mij en de Belastingdienst niet gegeven. Uiteraard wordt daaraan gevolg gegeven.

Vraag 78

Kloot het dat er aanzienlijk meer oordeelpunten zijn dan de 9.500 die nu nog genoemd worden?

²¹ Kamerstuk 2016, nr. 238

²² Kamerstuk 2016, nr. 238, nr. 28

²³ Kamerstukken II, 2019/20, 2106, nr. 61.1

Antwoord 78

Zoals in de Kabinetsreactie op het eindrapport van de Adviescommissie Uitvoering Toeslagen, het rapport van de ADIR en het Zwaartboek genoemd, gaat het om een groep van potentieel 20.000 ouders, het exacte aantal is onbekend, omdat steeds per dossier nog zal moeten worden uitgezocht of de volledige toeslag is teruggevorderd op grond van een klein verzuim, zoals het niet volledig voldaan van de eigen bijdrage in de kosten kinderopvang.

Vraag 79

Klopt het dat er ook sprake was van terugvordering als de eigen bijdrage door iemand anders (bijvoorbeeld de opvanginstelling) werd betaald dan de toeslaggerechtigde zelf? Was omgekeerd dit? In het belastingrecht is het toch toegestaan dat iemand anders de belastingverplichting voldoet dan de belastingplichtige? Dit is toch gangbaar in het belastingrecht?

Antwoord 79

De ouder is zelf verantwoordelijk voor het betalen van de kosten voor kinderopvang. Niet als in het belastingrecht is het mogelijk dat een derde de betaling doet. Deze derde legt dan een vordering op de ouder voor de eigen bijdrage, tenzij de ouder de kosten zelf heeft betaald. Het als bij een betaling door de ouder zelf, moet een betaling door deze derde, desgevraagd, wel aan de fiscus gemeld worden. Een derde die de betaling voor de ouder doet, kan namelijk niet aanspraak maken op zijn kinderopvang, dan kan dat inderdaad leiden tot een terugvordering van de kinderopvangtoeslag. Betaalde de kinderopvang een deel van de kosten, dan werd (en wordt) dit aangemerkt als een korting op de kosten. Als deze korting tijdig is doorgevoerd, werd de kinderopvangtoeslag toegekend op basis van de lagere kosten, dus de kosten na aftrek van de korting.

Vraag 80

Klopt het dat er ook sprake was van terugvordering als er sprake was van een betalingsachterstand bij de eigen bijdrage? Wat was de reden hiervan?

Antwoord 80

Daarvan kon inderdaad sprake zijn. Tot de uitspraak van de Raad van State van 23 oktober 2019 gold dat er alleen recht bestond op kinderopvangtoeslag als alle kosten tijdig waren betaald. Dit gold zowel voor het gedeelte dat vóór de kinderopvangtoeslag als de eigen bijdrage. Daarbij gold dat alle betalingen gedaan voor 1 maart van het jaar volgend op het berekeningsjaar (indrukken). Als betaalden die kosten niet het jaar zijn onbetaald, maar voor de datum waren ingelopen, hadden (en hebben) daardoor geen invloed op het recht op kinderopvangtoeslag. Naar mate werden betalingen die gedaan waren in het kader van een betalingsregeling met de kinderopvang in bepaalde gevallen aangemerkt als tijdig. De criteria die daarbij in de praktijk werden gehanteerd komen grotendeels overeen met voorwaarden die opgenomen zijn in paragraaf 3.2 van het Verzamelbesluit Toeslagen.

Vraag 81

Klopt het dat het invorderingsbeleid de lage inkomens veel harder heeft getroffen dan de hoge inkomens?

Antwoord 81

Lage inkomens hebben doorgaans een klein op een hogere loedersschuld. Dit komt omdat zij een hoger verhoudingsmatig bedrag van de kosten kinderopvang dan andere (hogere) inkomensgroepen ontvangen. De combinatie van hogere terugvorderingen met minder financiële capaciteit kan ertoe leiden dat lage inkomens eerder problemen ervaren dan hogere inkomens. Wel wordt bij verzoeken om een persoonlijke betalingsregeling gekwam naar betalingscapaciteit binnen 2 jaar. Een eventueel overblijvende schuld wordt daarna buiten invordering gesteld. In dat kader kan gesteld worden dat de lage inkomens sneller in aanmerking komen voor buiten invordering stellen van hun toeslagenschuld.

Vraag 82

Waarom is het knoicout-criterium niet al in 2014 uitgeschakeld? Wie draagt hiervoor in welke mate verantwoordelijkheid?

Antwoord 82

Het volledig terugvorderen van de kinderopvangtoeslag als een deel van de eigen bijdrage voor kinderopvang niet is betaald, is gebaseerd op een combinatie van de Wet kinderopvang en de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen. In artikel 1.3, eerste lid Wlo staat dat een ouder aansprakelijk heeft op kinderopvangtoeslag in die door hem of zijn partner te betalen kosten. De bevoegdzaam persoon van SZW is beleidsverantwoordelijk voor de Wlo; de staatssecretaris van Financiën is verantwoordelijk voor de Amlr en de uitvoering van beide wetten. Door jurisprudentie werd ingevuld en meermaals bevestigd dat een ouder in zijn volledigheid geen recht heeft op kinderopvangtoeslag als hij niet kan aantonen dat alle kosten zijn betaald.

Vraag 84

Klopt het dat uit het rapport van de ADR blijkt dat de Belastingdienst jarenlang gediscrimineerd heeft bij het aanvragen van kinderopvangtoeslag? Klopt het dat dit zat ingebeld in het risicoselectiemodel?

Antwoord 84

De ALK heeft alleen feitelijkeheden onderzocht, een oordeel (zoals de vraag impliceert) geeft de ADR niet. In de aanvullende van het rapport, schijnt de ADR vinden meer: *"Tot slot hebben wij onderzoek in hoeverre nationaliteit in het behandeltraject een bepaalde rol heeft gespeeld. De Raad van State heeft aan ons een aantal vragen gesteld (zie ook het verslag CAF) om te kunnen bepalen of aanvragen van toeslagen een hoog risico op fouten bevatten. Het wel of niet hebben van de Nederlandse nationaliteit is één van de indicatoren die gebruikt is in de periode 10 april 2014 tot 22 oktober 2016. Ook hebben wij geconstateerd dat bij de behandeling van CAF-zaken ongeveer 100 zoekopdrachten zijn uitgevoerd waarbij onder andere de eerste en tweede nationaliteit als attribuut zijn opgevraagd. Wij hebben niet vast kunnen stellen of nog meer van dergelijke zoekopdrachten zijn uitgevoerd."*

Er kan geen enkel misverstand over bestaan dat ik het gebruik van de tweede nationaliteit ten stilligste afwijst. Ik beschouw de door de ADR genoemde zaken als zeer onrechtmatig en een voorbeeld van de ook in de brief van 13 maart jl. geschetste institutionele vooringenomenheid. Zoals eerder gemeld doet de Autoriteit Persoonsgegevens op dit moment een onderzoek of de Belastingdienst (bijzondere) persoonsgegevens waaruit nationaliteit of etniciteit blijken mogelijk onrechtmatig heeft verzameld.

Vraag 85

Klopt het dat het moment om ingescheiden te zijn met de bijdrachten in Nederland niet meer anders is voor Nederlandse nationaliteit? Klopt het dat daarmee art. 1 van de Grondwet, art. 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) en de Wet gelijke behandeling geschonden zijn?

Antwoord 85

De Autoriteit persoonsgegevens doet momenteel onderzoek of de Belastingdienst (bijzondere) persoonsgegevens waaruit nationaliteit of etniciteit blijken mogelijk onrechtmatig heeft verzameld. Meer specifiek richt het onderzoek zich op het verwerken van gegevens omtrent tweede nationaliteit in het Toeslagen Verstrekkings Systeem en/of in het kader van controle op de toeslagen voor kinderopvang, zodra de Autoriteit Persoonsgegevens haar onderzoek heeft afgerond zal ik uw Kamer over de uitkomsten van dat onderzoek en mijn reactie daarop informeren. Zoals onder meer aangegeven in de brief van 27 februari jl. zijn er naar aanleiding van de signalen van het gebruik van bijzondere persoonsgegevens in de fraudeaanpak bij de kinderopvangtoeslag sinds de zomer maatregelen genomen om herhaling in de toekomst te voorkomen.²⁹ Allereerst is er vorig jaar voor gezorgd dat medewerkers geen toegang meer hebben tot deze (historische) gegevens. Daarnaast is toegezegd om de gegevens van de tweede nationaliteit van Nederlanders uit de systemen te verwijderen. Dit is op dit moment voor 99,9% gereed.

²⁹ Kamerstukken II, 2019/20, 31056, nr. 607.